

SAKSBEHANDLER
Ellen Stangnes

VÅR REF.
22/04430-9

DERES REF.

VÅR DATO
07.02.2024

DERES DATO

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Byantikvaren - Oslo
Postboks 2094 Grünerløkka
0505 OSLO

Att:

Martinhytta, Øvre Vaggstein gård, gnr./bnr. 69/1, 69/326, 69/344 – vurdering oppstart av fredningssak – tilbakemelding fra Riksantikvaren

Vi viser til henvendelsen fra Byantikvaren i Oslo 15. september 2022 med ønske om å starte fredningssak av Martinhytta, Øvre Vaggstein gård i Oslo kommune.

Riksantikvaren har myndigheten til å frede kulturminner med hjemmel i kulturminneloven §§ 15, 19 og 20, jf. § 22. Byantikvaren skal før en fredningssak startes opp framlegge saken for Riksantikvaren, som vurderer ønsket om fredning ut fra gitte kriterier.

Riksantikvaren har vurdert saken nøye og vil med dette støtte at Byantikvaren kan starte fredningssak.

Det er flere interessenter i saken. Riksantikvaren har som et ledd i vurderingen vært i kontakt med styret i stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen, med korrespondanse og samtaler.

Historikk og bakgrunn

Martinhytta ligger i Maridalen i Oslo, litt nord for Dausjøen. Den ble gitt i æresgave til Martin Tranmæl av LO, Arbeiderpartiet og Arbeiderbladet, da Tranmæl fylte 70 år i 1949. Hytta er tegnet av arkitekt Knut Knutsen, og overrekkelsen skjedde i 1953 på Nedre Vaggstein gård. Tranmæl ønsket ikke å eie hytta selv. Han opprettet derfor stiftelsen «Martinhytta i Kroken i Maridalen». Formålet med stiftelsen var å ha hytta som et skjermet samlingssted for politiske møter, og mange ledere fra inn- og utland skal ha vært gjester på hytta. Hytta ble også et ettertraktet møtested for ledelsen i Arbeiderpartiet og fagbevegelsen. Tranmæl ønsket at lederne av Ap, LO og redaktøren av Arbeiderbladet, i dag Dagsavisen, skulle sitte i stiftelsens styre. Tranmæl var en del av styret fram til sin død. Hytta har senere vært leid ut til Maridalens

35 2

35:3:ccb8e4a8b-d145-4551-8e92-b884adcd743f:297656#231

venner. De har hatt ansvaret for vedlikeholdet av hytta, og har også arrangert kulturaktiviteter og omvisninger der.

Kulturhistorisk verdi og begrunnelse for frednings sak

Formålet med fredningen vil være å ta vare på en godt bevart hytte som har tilhørt en av arbeiderbevegelsens mest markante skikkelser, Martin Tranmæl. At Tranmæl valgte å opprette en stiftelse med formålet at hytta skulle brukes som et samlingssted for arbeiderbevegelsen, gjør at hytta vurderes som svært verdifull i nasjonal sammenheng. Den er et kulturminne etter Tranmæl, og et representativt kulturminne for arbeiderbevegelsens kultur og bevegelsens posisjon i Norge på 1900-tallet. Det er få hytter av dette slaget bevart i Norge.

Det at hytta er tegnet av en av Norges mest betydningsfulle arkitekter fra etterkrigstiden, Knut Knutsen, og formålsbygd som gave til Tranmæl, gjør hytta ytterligere interessant som fredningsobjekt. Arkitekt Knut Knutsen er særlig kjent for sin trearkitektur og tilpasning til naturen. Det var nok ikke tilfeldig at det var Knutsen som fikk oppdraget, da han også står bak flere andre bygninger som kan knyttes til arbeiderbevegelsen. Riksantikvaren har i sin vurdering sett på andre hytter etter arbeiderbevegelsen. Ingen av disse har tilsvarende kombinasjon av kulturhistorisk verdi, opplevelsesverdi og autenticitet som Martinhytta.

Omfang

Riksantikvaren legger Byantikvarens foreslåtte omfang til grunn, med selve hytta med interiør og fast inventar, samt hage og brønnhus. Vi anbefaler også at hyttas nærmeste omgivelser vurderes i forbindelse med fredningssaken.

Tilstand

Hytta er godt vedlikeholdt, og tilstanden beskrives som god. Hytta er lite endret fra byggeåret, og både eksteriør og interiør har høy grad av autenticitet, noe som forsterker hyttas verneverdi. Mye av det opprinnelige inventaret er i behold. Det er kun komfyr og det elektriske anlegget som er skiftet ut, mens det nylig er blitt montert et nytt elektrisk toalett for å imøtekomme kommunens krav til avløpshåndtering. I 1979 bestemte stiftelsen seg for å overføre forvaltningen av hytta til Oslo Arbeiderparti, og siden 1998 har Maridalens venner hatt det løpende ansvaret for vedlikehold av hytta mot vederlagsfri leie.

Fredningsstrategi

Riksantikvarens fredningsstrategi prioriterer kulturmiljøer som viser våre historier om fellesskap og demokrati. Arbeiderbevegelsen satte sitt tydelige preg på fellesskapet i

etterkrigstiden, og hytta symboliserer politisk kultur og møteplasser. Byantikvaren knytter Martinhytta til fredningsstrategiens tema "rekreasjon, fritid og folkehelse", noe Riksantikvaren vurderer er mindre relevant i dette tilfellet.

Eiers innstilling

Hytta er eid av stiftelsen *Martinhytta i Kroken i Maridalen*. Stiftelsens styre består av representanter fra Arbeiderpartiet, LO og Dagsavisen. Stiftelsen har i brev uttrykt seg skeptiske til fredning, men gjennom møter med stiftelsen opplever Riksantikvaren at deres skepsis vil kunne løses gjennom utformingen av fredningsvedtaket. Det har vært diskutert i styret om et eventuelt salg av hytta. Et mulig eierbytte påvirker ikke fredningssaken.

Videre prosess

Riksantikvaren gir sin tilslutning til at Byantikvaren kan starte fredningssak av Martinhytta. I vår vurdering av saken har vi sett fredningsspørsmålet av Martinhytta opp mot den totale saksmengden av fredninger i Oslo. Vi merker oss at Byantikvaren ønsker å prioritere denne fredningssaken.

Vi ønsker lykke til med fredningssaken og ser fram til videre samarbeid.

Vennlig hilsen

Sigrid Solheim Murud
seksjonssjef

Ellen Stangnes
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Vedlegg:

Kopi til: Mari West, Arbeiderpartiet/ LO - Landsorganisasjonen i Norge, Torggata 12, 0181 OSLO/ Are Tomasgard, LO - Landsorganisasjonen i Norge, Torggata 12, 0181 OSLO/ Rita Olsen Wiik, Fuglehauggata 14, 0260 OSLO/ Lars West Johnsen, Dagsavisen

